

— Въ всички свои отношения и сношения съ народа бждете негови възпитатели.

— Гледайте на цѣла Финландия, като на едно голѣмо наше семейство. Помнете, че цѣлиятъ фински народъ — най-бедниятъ кюмюрджия, катранджия, вдовицата-метачка, сж ваши по-малки братя и сестри.

— Ваша длъжностъ е да ги възпитате. Да ги въведете въ семейството на по-старитѣ културни народи.

— Помнете, че невежеството на вашия народъ, неговата грубостъ, неговото диво пиянство, неговитѣ болести, неговата сиромашия — това е *вашъ* позоръ, *ваше* престѣпление.

Тѣй мислили, тѣй говорили и писали десетки млади фински народни учители, свещеници, доктори. Снелманъ е билъ най-добриятъ тѣхенъ представителъ.

Зиме на ски, а пролѣтъ и лѣте на лодка, или дори пешкомъ той обхождалъ Финландия отъ единия край до другия. Узнавалъ, де какви силни хора има: умни отъ природа селяни и работници — въ гората или въ каменнитѣ кариери, способни и живи момчета и момичета. Говорилъ съ тѣхъ. Давалъ имъ книги. Записвалъ имъ адреситѣ. Кореспондиралъ съ тѣхъ.

Запалвалъ живи лампи въ тъмни мѣста. Наливалъ въ тѣхъ масло за горене, както обичалъ да се изразява Снелманъ.

— Отъ една, две, три, даже и повече рѣки, — говорилъ Снелманъ, — не може да се напои населението на цѣлата страна. Най-затѣнитѣ колиби трѣбва да иматъ своя вода за пиене: езеро, изворъ, рѣка или кладенецъ. Тѣй е и съ духовната жажда на народа. Навсѣкжде трѣбва да има свои хора, *свои* живи кладенци.

На такивато хора Снелманъ писалъ писма, които после се прашали отъ едно мѣсто на друго. Въ тия писма (апостолски послания, както ги наричали неговитѣ приятели) Снелманъ едни насърчавалъ и подкрепялъ духовно, други — укорявалъ, на трети давалъ съвети, набелязвалъ имъ нови задачи, сочилъ имъ добритѣ примѣри на другитѣ.

Кждето отивалъ, правилъ събрания отъ приятелитѣ на народното просвѣщение.

Въ свободното си отъ училищни занятия време, лѣте Снелманъ свиквалъ народнитѣ учители отъ окръга на две — три недѣлни курсове. Събирали се повече отъ сто души. Отначало се събирали нѣкакъ безъ желание. Уморени отъ тежка работа презъ зимата въ затѣнтени краища, мнозина не били доволни отъ своя тежъкъ учителски трудъ. Нѣкои дори казвали: „Какви сж тия още измислици? Нѣкакви курсове! Насъ учителитѣ да учатъ?“

Снелманъ знаялъ всичко това, разбиралъ го и не се сърдилъ. Той гледалъ на хората, както докторъ на болнитѣ: тѣ трѣбва да се лѣкуватъ. Още на първитѣ лѣтни учителски курсове Снелманъ казвалъ на народнитѣ учители:

— Драги другари, азъ зная, колко е тежъкъ вашиятъ трудъ. Зная, какъ често и колко ви е мжчно въ затѣнтениѣ села, дето простото население не цени вашата работа. Разбирамъ и мате-